

LIDSKOST PROTI SOBECTVÍ

Volební program
České strany sociálně demokratické

Přijala Programová konference ČSSD
20.ledna 1996

Obsah

I.Kdo jsme 3

II.Co chceme 4

II.1. Společnost vzdělání 4

II.2. Společnost spoluúčasti 4

II.3. Společnost solidarity 5

III. Jaká je naše politika 5

III.1. Ekonomická politika 5

III.1.1 .Sociálně tržní ekonomika 6

III.1.2. Ekonomický růst a jeho financování 6

III.1.3. Podpora konkurenční schopnosti podnikání 6

III.1.3.1. Průmysl 7

III.1.3.2. Venkov a zemědělství 7

<i>III.1.3.3. Doprava</i>	<i>8</i>
<i>III.1.4. Práva vlastníků, zaměstnanců a spotřebitelů</i>	<i>8</i>
<i>III.1.5. Daně a rozpočet</i>	<i>9</i>
<i>III.1.6. Stabilita měny, boj proti inflaci a nezaměstnanosti</i>	<i>9</i>
III.2. Sociální politika	10
<i>III.2.1. Rodina a děti</i>	<i>10</i>
<i>III.2.2. Zaměstnanci a zaměstnavatelé</i>	<i>10</i>
<i>III.2.3. Důchodci</i>	<i>10</i>
<i>III.2.4. Zdravotně postižení</i>	<i>11</i>
III.3. Kulturní politika	11
III.4. Sport a tělovýchova	12
III.5. Ekologická politika	12
III.6. Zdravotní politika	13
III.7. Školská politika	13
III.8. Bytová politika	14
III.9. Demokratický právní stát	15
III.10. Ochrana před kriminalitou	16
III.11. Branná politika	16
III.12. Zahraniční politika	16
IV. Závěrem	17

Lidskost proti sobectví

I. Kdo jsme

Česká strana sociálně demokratická je nejstarší českou politickou stranou. Byla založena roku 1878 jako Československá sociálně demokratická strana dělnická. Účastnila se boje za všeobecné a rovné hlasovací právo, zlepšení sociálních podmínek i za odstranění diskriminace žen. Jejím kandidátem byl ještě před první světovou válkou i T.G.Masaryk, jehož žena byla členkou sociální demokracie.

Za první republiky se ČSSD významně podílela na většině vlád, kde prosazovala spravedlivou sociální politiku, spoluúčast zaměstnanců na rozhodování, všeobecné zdravotní pojištění, zaručený důchod pro starší spoluobčany, úpravy pracovní doby a dovolených i ochranu zdraví při práci. Během nacistické okupace stáli sociální demokraté v prvních řadách odboje a mnoho z nich položilo své životy.

Po druhé světové válce se až do komunistického puče sociální demokraté účastnili na práci vlády, zejména v oblasti průmyslu a zásobování. Na brněnském sjezdu na podzim 1947 zvítězilo protikomunistické křídlo v čele s B. Laušmanem, který po únoru 1948 emigroval, byl později unesen a zemřel v komunistickém vězení. Násilné sloučení s KSČ, provedené v rozporu se stanovami, odmítly dvě třetiny členské základny. Politické procesy v padesátých letech zasáhly mnoho sociálních demokratů.

Vedení ČSSD tehdy odešlo do exilu, kde pokračovala činnost strany, uznávané mezinárodním společenstvím sociálně demokratických stran. Probíhaly řádné sjezdy, bylo vydáváno exilové Právo lidu. V listopadu 1989 byla okamžitě obnovena činnost ČSSD na domácí půdě.

Dnes je ČSSD pevnou součástí světové i evropské sociálně demokratické rodiny, nejstaršího a nejlivnějšího hnutí pracujících lidí. V zemích Evropské unie se sociálně demokratické strany podílejí na činnosti jedenácti z patnácti tamních vlád, sociální demokraté tvoří i nejsilnější poslaneckou skupinu v Evropském parlamentu. V červnu 1995 proběhlo v Praze setkání zástupců padesáti sociálně demokratických stran z celé Evropy a přijalo Pražskou deklaraci, která je i základem našeho volebního programu:

1. hlásíme se k pojetí sociálně a ekologicky orientované tržní ekonomiky
2. podporujeme zásady evropského sociálního modelu, který zahrnuje respektování demokracie a lidských práv, svobodné odbory, zaměstnaneckou účast na řízení podniků, sociální ochranu na principech solidarity, rovné příležitosti a důstojné životní podmínky pro všechny
3. zastáváme pojetí trvale udržitelného rozvoje, považujeme ochranu životního prostředí za podmínku ekonomické prosperity a vysoké kvality života
4. jsme pro decentralizaci veřejné správy a pro samosprávu tak, aby byl omezen vliv státní byrokracie, a aby se občané mohli co nejaktivněji podílet na správě věcí veřejných
5. odmítáme smířovat se s korupcí veřejných činitelů a růstem vlivu ekonomických mafií a zavazujeme se bojovat proti nim účinnými zákony a institucemi včetně boje proti praní špinavých peněz a daňovým únikům
6. přijímáme odpovědnost státu za zajišťování vzdělávacích, zdravotních, sociálních a dalších služeb, za podporu soukromým podnikům formou průmyslové, zemědělské i proexportní politiky, za péči o dopravní, energetickou a telekomunikační infrastrukturu a za ochranu spotřebitele
7. zdůrazňujeme význam nezávislých kontrolních mechanismů jako podmínky politické demokracie a prosazování hodnot otevřené občanské společnosti proti autoritářským a arogantním formám vládnutí
8. považujeme nezávislé sdělovací prostředky za záruku demokracie a nesouhlasíme s pokusy podřízovat je jakékoli vládnoucí moci
9. prosazujeme vstup do evropských institucí s jejich sociálními, ekologickými, ekonomickými i morálními standardy tak, aby se Česká republika začlenila do hlavního proudu evropského myšlení a stala se plnohodnotným členem Evropské unie.

II. Co chceme

Každá politická strana by měla předložit občanům svou představu vzdálenějších i bližších cílů, jichž chce svou politikou dosáhnout. Tímto cílem samozřejmě není volební úspěch, který považujeme pouze za prostředek, jak

svůj program přeměnit ve skutečnost. Otevřeně říkáme, jaká je naše vize společenského vývoje a formulujeme nové hranice, k nimž chceme dojít

Touto vizí se vymezujeme i vůči představám dnešních vládnoucích politických stran. Tyto strany tvrdí, že živelný vývoj a neviditelná ruka trhu vyřeší vše a odmítají proto dlouhodobé rozvojové koncepce a programy. V situaci, kdy u nás klesá porodnost, je odmítána konkrétní populační politika. Ani faktické zastavení bytové výstavby vládu nepřimělo k jasnému vymezení bytové politiky. Chybí dlouhodobá politika ekologická i sociální, v ekonomické oblasti se setkáváme s neexistencí průmyslové, zemědělské i dopravní politiky. Až štitivě odmítání kulturní politiky vede k nezdravé komercializaci naší kultury a k zániku nebo ohrožení veřejně prospěšných kulturních zařízení.

Není však možné žít jen ze dne na den, nemít jasný dlouhodobý program, o jehož naplňování by se veřejnost mohla postupně přesvědčovat. Motivační sílu takového programu a pohled do možné a námi ovlivnitelné budoucnosti považujeme za podstatné pro náš politický úspěch. Proto nabízíme občanům České republiky cestu k moderní, otevřené občanské společnosti - společnosti vzdělání, spoluúčasti a solidarity.

II.1. Společnost vzdělání

Nejdůležitějším faktorem úspěšnosti a svobody jakékoli společnosti v budoucnu je důraz, který již v přítomnosti tato společnost klade na vzdělání svých občanů. Není to cíl, jehož by bylo možné dosáhnout v krátkém časovém horizontu: investice do vzdělání přinášejí výsledky až po řadě let. Nebudeme-li však tyto investice prosazovat již nyní, sami se odsuzujeme k budoucí zaostalosti.

Bohatství, spočívající v kvalitaci občanů, je důležitější než průmyslové kapacity nebo úrodnost půdy. Směřujeme k informační společnosti, společnosti založené na vzdělání, na vytváření informací, jimiž se rozvíjí lidské schopnosti. Zkušenost ukázala, že státy s minimálním nerostným bohatstvím a s nedostatečně rozvinutou ekonomikou, které měly odvahu investovat do vzdělání, po čase předstihly státy s lepšími výchozími podmínkami a zajistily si dlouhodobý a stabilní růst.

Odmítáme pokusy přenášet náklady na vzdělání ze společenského celku na jednotlivé rodiny. Vedlo by to jen k plýtvání tím nejcennějším, co máme. Vzdělání nemůže být výsadou bohatých, přístup k němu nesmí být závislý na ekonomické situaci rodin, ale výlučně na schopnostech zájemců. Zvláštní důraz klademe na soustavu celoživotního vzdělávání, především jako základní kulturní potřeby občanů rozvíjet po celý život svou osobnost, své schopnosti a uplatňovat své zkušenosti. Škola by se měla stát nejdůležitější budovou v obci, učitel, nikoli bankéř, by měl být tím nejprestižnějším povoláním.

Vycházíme z předpokladu, že pouze výrazné učitelské osobnosti, jejich přirozená autorita, tvůrčí vynalézavost a mravní spoluzodpovědnost za výsledky vzdělávání každého žáka, mohou být nositeli nezbytných změn v našem školství. To není možné dosáhnout pokud se zásadně nezmění podmínky pro práci učitele a její hodnocení.

II.2. Společnost spoluúčasti

Uplatňování schopností, rozvíjených vzdělávacím systémem, je možné především tam, kde se občan trvale podílí jak na správě věcí veřejných, tak na činnosti firmy, v níž pracuje. Tato spoluúčast je důležitým zdrojem motivace, ztotožnění se s životem své obce nebo svého podniku, na jejichž rozvojových záměrech spolupracují ti, kterých se tyto záměry týkají.

Právě ve vytváření podmínek pro aktivní spoluúčast vidíme cestu ke vzniku skutečné občanské společnosti, nezážené na činnosti jednotlivých politických stran. Významné jsou pro nás aktivity dobrovolných společenství, neziskových organizací, stejně jako uplatňování myšlenek přímé demokracie. Prosazujeme, aby občané měli možnost vyjádření svých názorů i formou místních nebo celostátních referend. Jsme zastánci uplatňování co nejširší demokratické kontroly včetně zřízení instituce ombudsmana - ochránce lidských práv.

Jsme stranou světonázorově otevřenou respektující i význam křesťanství a náboženských společenství pro vznik moderní evropské společnosti. Víme zejména jejich kritický vztah k morálnímu stavu naší společnosti, konkrétně k tržnímu hospodářství bez přívlasků, a věříme, že svými etickými postoji přispějí k rozvoji humánní společnosti.

Jako jeden z činitelů ekonomického růstu vidíme motivaci zaměstnanců včetně manažerů, ať již se projevuje zákonem zabezpečenou spoluúčastí na řízení podniků nebo různými formami zaměstnaneckého spoluvlastnictví. Odmítáme pokusy vytlačovat odborové organizace z rozhodovacího procesu. Chceme, aby výraznější vliv na podniky měly i obce, na jejichž území tyto podniky působí.

Jsme pro společnost odbyrokratizovanou, decentralizovaně organizovanou, se širokou nabídkou příležitostí pro sebeuplatnění jednotlivce. Zdůrazňujeme význam samosprávy, podporujeme vznik samosprávných regionů se širokými kompetencemi včetně kompetencí ekonomických. Správu věcí veřejných chceme přiblížit občanům a nikoli ji soustřeďovat do anonymně rozhodujících mocenských center.

II.3. Společnost solidarity

Pomoc druhým není v rozporu s pomocí sobě samému. Princip solidarity není protipólem individuálního úspěchu, ale protipólem egoismu, tedy úspěchu, který je vykupován neúspěchem druhých.

Naši solidaritou je solidarita s mladými lidmi, jimž musí být zajištěn plný přístup ke vzdělání. Solidarita s rodinami a jejich přístupem k bydlení a k zajišťování nezbytných podmínek pro péči o děti. Solidarita s nemocnými a invalidy, ohrožovanými jednostranně komerčními hledisky při privatizaci našeho zdravotnictví. Solidarita s těmi, kdo na narůstající vlnu kriminality nemohou reagovat tím, že si opatří soukromou bezpečnostní službu. Solidarita s lidmi práce, při aktivním vytváření nových pracovních příležitostí a sebeuplatnění zaměstnanců. Solidarita s důchodci, kteří mají právo prožít důstojně své stáří.

Nejsme proti majetkové a příjmové diferenciaci, nezastáváme rovnostářské názory. V solidární společnosti však platí, že ohrožení mají nárok na pomoc a podporu. Ta musí být poskytována takovým způsobem, aby snižovala ohrožení. Nemocní nemohou být léčeni podle stavu své kapsy, ale podle míry zdravotního postižení. Naše solidarita je i solidaritou s budoucími generacemi, pro něž se snažíme vytvořit lepší výchozí podmínky.

Není solidární taková společnost, která připouští narůstající ohrožení přírody. Proto plně podporujeme činnosti, směřující k ochraně životního prostředí podle zásad trvale udržitelného rozvoje. Jsme i zastánci ochrany kulturního dědictví našich předků, vystupujeme proti bezhlavému rozprodeji kulturních památek a za uchování a rozvíjení architektonického a krajinného bohatství naší země.

Věříme, že můžeme dosáhnout společnosti, v níž zásady sociální spravedlnosti zvítězí nad zájmy ekonomických mafí. Společnosti rovnoprávného postavení mužů a žen, národností a názorových společenství, která zajistí podporu mladé generaci a bude pěstovat úctu ke stáří. Společnosti, která bude přátelská ke každému z nás.

III. Jaká je naše politika

Politika ČSSD je soubor konkrétních kroků na cestě ke společnosti, kde bude mít každý opravdovou a ne jen papírovou šanci dělat vše, co mu je prospěšné a neškodí ostatním. Tyto kroky na sebe musejí navazovat a být podloženy zákony a institucemi zajišťujícími jejich splnění.

Naše ekonomická politika zajišťuje ve zpětné vazbě na politiku sociální, ekologickou, kulturní, zdravotní, školskou i bytovou získání a užívání zdrojů k tomu potřebných. Politika veřejné správy je zaměřena na vytvoření prostoru pro reálné uplatnění lidských práv doma, bezpečnosti a obranná na jejich ochranu, zahraniční politika na tvorbu oboustranně prospěšných vztahů k sousedům a celému světu.

III.1. Ekonomická politika

Naším cílem je vytvořit hospodářský systém, úspěšně vyzkoušený v Evropě a odpovídající našim podmínkám - sociálně a ekologicky orientovanou tržní ekonomiku.

III.1.1. Sociálně tržní ekonomika

Úloha "neviditelné ruky" trhu a konkurenčního prostředí při ekonomickém rozhodování a podnikání je nezastupitelná. Tam, kde trhy fungují nedokonale nebo vůbec ne, počítáme současně s uplatněním "viditelné ruky" státu i veřejné samosprávy.

Sociálně tržní ekonomika je však víc než svoboda podnikání, spjatá se zajištěním přiměřené životní úrovně a sociální stability z jeho výnosů. Kromě práva podílet se na rozdělování výsledků vychází i z práva podílet se na

rozhodování o jejich tvorbě. Tato práva dává nejen vlastníkům, ale i zaměstnancům podniků a vede k regulaci trhu dohodami výrobců, obchodu a spotřebitelů.

Spolurozhodování motivuje ke spoluodpovědnosti a s ní spjaté iniciativě. Proto je sociálně tržní ekonomika dlouhodobě nejdynamičtější hospodářským systémem moderního světa. Překonává omezení demokracie na politickou sféru a vnáší ji do každodenního hospodářského života. Proto je demokracií skutečně sociální a hlásí se k ní všechny evropské sociálně demokratické strany. Pro přežití lidstva je dnes nutné rozšířit ji ze společenského i na přírodní prostředí našeho života.

III.1.2. Ekonomický růst a jeho financování

Pro překonání ekonomického zaostávání za členskými státy Evropské unie je nezbytný vysoký růst ekonomiky, umožněný nejprve vyšším využitím kapacit, s postupným přechodem k modernizačním technologiím. Vysoká kvalifikace a dovednost pracovníků je přitom rozhodující.

Naše ekonomická politika dává odpověď, odkud získáme prostředky pro dosažení těchto cílů. Typ růstu, o který usilujeme, vytváří v dlouhodobé perspektivě zdroje pro své financování sám. Dlouhodobým zdrojem modernizace ekonomiky bude především vysoký růst produktivity, vyšší než růst mezd. Bezprostředně budeme podporovat domácí úspory a také usilovat o zachování přílivu zahraničního kapitálu. Finanční a průmyslovou politikou vytvoříme podmínky, aby se tento příliv změnil ze zdroje krytí spotřeby a dovozu na zdroj investic a podpory vývozu. Budeme využívat zejména rozpočtové prostředky vytvořené tímto růstem. Neusilujeme o zvyšování daňových sazeb, ale nehodláme je ani předčasně snižovat a tím předbíhat Evropskou unii a ochromit úlohu státu. Nezříkáme se možnosti dočasného rozpočtového deficitu v souladu s Maastrichtskou smlouvou o Evropské unii (do 3% hrubého domácího produktu), a to tak, aby užití bylo přísně účelové a jeho výše neohrozila budoucí měnovou rovnováhu.

Soustředíme se na omezení daňových úniků, které dnes dosahují závažných částek. Proto jsme již předložili návrh zákona o prokázání původu příjmů a majetku, opírající se i o Evropskou konvenci proti praní špinavých peněz z roku 1990. Budeme prosazovat zpřísnění zákona o konfliktu zájmů, aby účinně čelil korupci veřejných činitelů.

Zavedeme povinné využívání registračních pokladen do sítí obchodu a služeb. Tím výrazně omezíme úniky na dani z přidané hodnoty, která je nosným zdrojem rozpočtových příjmů a zároveň zásadně omezíme pronikání nezdaněného zboží z dovozu na náš trh.

Při současném vytvoření podmínek pro účinnou práci kontrolních orgánů a účinný postih za nedodržování zákonů tak vzrostou příjmy rozpočtové soustavy o desítky miliard korun. Dodatkovým zdrojem se stane zpětné prověření všech podezřelých finančních transakcí většího rozsahu. Vytvoříme jasná pravidla pro etiku podnikání, spojená s tvrdými sankcemi za jejich nedodržování.

III.1.3. Podpora konkurenční schopnosti podnikání

Zodpovědná vláda se musí v otevřené ekonomice a zvláště za nynější situace podílet na vytváření podmínek, umožňujícím podnikům přežít a pokud možno expanzi. Jinak se staneme gastarbeitery ve vlastní zemi.

Dlouhodobě je základem konkurenční schopnosti výzkum a vývoj, nezbytný pro zvyšování produktivity a zavádění moderních technologií včetně výsledků informační revoluce. Podniky si ho dnes nemohou zajišťovat v dostatečné míře vlastními prostředky a zejména základní výzkum většinou ani nebývá jejich věcí. Na tomto poli prosazujeme státní podporu prostřednictvím podílového financování, grantů, zakládání vědeckotechnických parků za spoluúčasti výzkumných ústavů a vysokých škol, ale i nehmotnými investicemi formou poradenství a školení nových manažerů. Považujeme za jednu z priorit podporu rozvoje informační společnosti včetně rozšíření Internetu.

Modernizaci hospodářství podpoříme též umožněním urychleného odepisování investic vložených do technického rozvoje a vzdělávání i snížením celních bariér na dovoz moderních zařízení a technologií. Důraz klademe na politiku proexportní, podporující pronikání našich výrobců na zahraniční trhy. Bude se týkat především vývozu výrobků s vysokou přidanou hodnotou. K tomu je nezbytné nejen vytvoření systému informací, úvěrování, garantování a pojišťování vývozu za podmínek srovnatelných se zahraniční konkurencí, ale i daňové úlevy.

Vítáme zahraniční investice, pokud přispívají ke zvýšení ekonomického výkonu České republiky. Odmítáme však levný výprodej státních a obecních podniků či majetkových účastí, kterým se často jen zalepují rozpočtové díry. V současných podmínkách navíc může vést ke ztrátě kontroly státu nad tendencemi extrémní koncentrace vlastnictví a jeho výprodeje do zahraničí, schopného vést v mezích případech až k likvidaci české konkurence

na světových trzích. Proto stanovíme taková pravidla pro zamezení monopolistické koncentrace majetku a pro vstup zahraničního kapitálu do našich podniků, jaká vyspělé země uplatňují na ochranu svých strategických zájmů.

K upevnění pozic domácího kapitálu je nutná i ochrana podniků. Nemá jim vytvořit skleníkové prostředí, ale tlumit přebytek dovozu nad vývozem. V případě nepřiměřeného schodku zahraničního obchodu nebo ohrožení existence významných podniků uplatníme dovozní ochranná opatření a to tak, aby byla v souladu s přibližováním české legislativy k legislativě Evropské unie. Také ekologické a hygienické normy dovážených výrobků by měly být stejně přísné, jaké vůči českým vývozcům uplatňují naši západní sousedi. V nezbytných případech se nezříkáme ani antidumpingového řízení. Tato opatření jsou proveditelná v rámci platných podmínek Světové obchodní organizace a Evropské unie.

Naše politika podpory konkurenční schopnosti podnikání není komunistické plánování. Nechceme, aby stát nařizoval podnikům, komu mají dodávat a co mají vyrábět. Jde nám o využití osvědčených metod vyspělých tržních ekonomik k podněcování exportní výkonnosti a modernizace podniků, zejména na základě jednotných pravidel, omezujících subjektivní přístupy.

III.1.3.1. Průmysl

Bohatství naší země spočívalo od počátku industriální éry na síle průmyslu, podmíněné intelektuálním potenciálem českých manažerů, inženýrů a techniků i kvalifikací českých dělníků. Průmysl zůstal hlavním bohatstvím vyspělých zemí i v tzv. postindustriální éře s převažujícím podílem odvětví služeb a je jím i v současných počátcích informační společnosti. Dnešní svět je rozdělen na státy průmyslové a státy chudé.

Proto musí být oživení české ekonomiky výrazně orientováno na zvýšení výkonnosti a konkurenční schopnosti průmyslu. Hospodářská politika vlády musí podpořit i jeho expanzi do zahraničí na základě kvalitního know-how, technologické modernizace a restrukturalizace, vedoucí k posílení vývozu a výrob zhodnocujících kvalifikovanou práci místo dosud převažujícího vývozu surovin a jednoduchých polotovárů.

Podpoříme "vlajkové lodi" českého průmyslu s perspektivou rozrůstání jejich domácí i zahraniční působnosti. Důležitým prvkem tržního hospodářství jsou však i malé a střední podniky, které nicméně zůstávají z řady důvodů v nevýhodě vůči velkému průmyslu. Za zvláště naléhavou proto pokládáme jejich podporu dle vzoru Evropské unie.

Podnikům v oblasti průmyslu i služeb dnes rozhodující míře neprospěje snížení daňových sazeb o několik procent, ale vytvoření prostoru pro investování a zvýšení produktivity. Může mu pomoci především přechod od dnešních komerčních, krátkodobých úvěrů s vysokými úrokovými sazbami k dlouhodobým úvěrům na investice a technický rozvoj - s výhodnými úrokovými sazbami, zčásti subvencovanými či garantovanými státem. Tyto úvěry, rozložené do období, nezbytného pro realizaci kvalitních podnikatelských záměrů, by byly spláceny z výnosů budoucího podnikání a nevháněly by tak podnikatele do často neřešitelných situací narůstajícího zadlužení. K tomu je vhodné mnohem víc využít Českomoravskou záruční a rozvojovou banku - s cílenou podporou státu - i selektivní daňové úlevy pro technický rozvoj a investice.

III.1.3.2. Venkov a zemědělství

Rozvoj venkova je další z našich priorit. Podmínky pro zlepšení života na venkově vytvoříme především zajištěním dopravní obslužnosti, přístupu ke vzdělání a službám všeho druhu, včetně zdravotnické péče. Podnikatele vytvářející nové pracovní příležitosti na vesnici podpoříme z fondů regionálního rozvoje a daňově selektivní politikou.

Také v zemědělské politice prosazujeme postupné přizpůsobování standardům Evropské unie, včetně systému zaručených minimálních cen a kvót. Subvence v rámci těchto norem chápeme jako doplňkový nástroj stabilizace cen potravin a venkovského osídlení, zejména v oblastech s horšími podmínkami. Stavíme na překonání tržního znevýhodnění prvovýroby levným úvěrem a jejím propojováním se zpracovatelskými obory, službami i obchodem. Zemědělství se bude podílet i na obnově, tvorbě a údržbě krajiny formou veřejných zakázek.

Nejvážnějším problémem současnosti je růst vnitřního zadlužení zemědělství, způsobený snížením investic do obnovy technologií, přísunu živin do půdy a nedostatečnými příjmy pracovníků. K jeho zastavení zaměříme činnost Podpůrného a garančního rolnického a lesního fondu, Státního fondu tržní regulace a dalších již existujících institucí, kde odstraníme pravidla znevýhodňující zemědělská družstva. Restituční a transformační podíly u zemědělských družstev, splatné v letech 1999-2000, umožníme odkoupit podnikatelským subjektům v zemědělské prvovýrobě na dlouhodobé splátky a se zárukou státu.

III.1.3.3. Doprava

Při současné zanedbanosti naší dopravní sítě považujeme za zásadní uplatnit dnešní celoevropskou koncepci, že stát musí zabezpečovat vyhovující úroveň této sítě včetně systému jejího financování a přitom může na základě průhledného výběrového řízení zadávat významnou část zakázek domácím firmám s oceněním jejich zkušeností. Preferujeme přitom z ekologických i ekonomických důvodů železniční dopravu před dopravou silniční, hromadnou dopravu před dopravou individuální. I zde je nutné přizpůsobovat se standardům Evropské unie včetně společných projektů transevropské dopravní sítě. Vymezíme podle evropských norem právo občana na zajištění všem dostupné základní dopravní služby veřejnou dopravou s úhradou břemen společensky nejefektivnější varianty z veřejných prostředků. Základní opatření však spatřujeme ve vypracování dlouhodobého programu dopravní politiky státu ve spolupráci s představiteli místní a regionální veřejné správy.

III.1.4. Práva vlastníků, zaměstnanců a spotřebitelů

Sociálně tržní ekonomika se neobejde bez jednoznačné úpravy práv a povinností lidí v ní činných. Ke zvýšení konkurenční schopnosti našich podniků je nezbytné zprůhlednit vlastnické vztahy. Proto vyloučíme dnešní dvojakou roli investičních společností a fondů jejich postupnou transformací do podoby, odpovídající standardu Evropské unie, kde investiční fondy jsou výlučně správci vkladů drobných investorů, a proto smějí kontrolovat nejvýše 10% akcií podniků a nesmějí být zastoupeny v jejich statutárních orgánech. Zároveň podpoříme zformování silných domácích kapitálových skupin, které by měly postupně převzít v akciových společnostech úlohu strategických investorů, např. formou holdingu. Drobným akcionářům umožníme i transformaci jejich podílů na penzijní připojištění.

Budeme podporovat v zahraničí ověřené metody, vytvářející nové vlastníky z úspěšných manažerů (například formou opčního práva na nákup akcií) a posilující ztotožnění se zaměstnanců s jejich firmou (např. formou zaměstnaneckých akcií). Za neodmyslitelnou považujeme spoluúčasť odborů a ostatních zaměstnanců při tvorbě dlouhodobých rozvojových koncepcí (zejména na základě převzetí nebo adaptace západoevropských norem práva na spolurozhodování, vhodných pro naše podmínky), jejichž naplnění jedině může trvale uspokojovat požadavky na růst reálných mezd.

Tradiční sociálně demokratická družstevní myšlenka, všeobecně uznávaná i dnešní Evropou, může být přitom využita nejen v zemědělství, ale i v oblasti výrobních, spotřebních nebo bytových družstev.

Odmítáme, aby se stát vzdal rozhodujících dopravních, přenosových, telekomunikačních a energetických sítí, pošt a velkých zdravotnických zařízení. Taková ekonomicky nevýhodná a sociálně necitlivá opatření (například v případě rušení některých místních linek) hrozí výrazným prohloubením narůstající devastace infrastruktury. Umožníme však přístup soutěžnímu soukromému podnikání.

Jedním z účastníků sociálně tržní ekonomiky je i spotřebitel se svými právy a povinnostmi. Dodržování práv spotřebitelů budeme prosazovat v souladu s normami Evropské unie. Naším cílem je vytvořit takový státní systém ochrany spotřebitelů, který by každému garantoval dodržování všech jeho práv v regulérní obchodní síti a především to, že nebude ohrožováno jeho zdraví nebezpečnými nebo zdraví škodlivými výrobky a že výrobci převezmou zodpovědnost i za likvidaci svých výrobků po skončení jejich životnosti bez ohrožení životního prostředí.

III. 1.5. Daně a rozpočet

Příjmy a výdaje veřejných rozpočtů považujeme za jeden z významných nástrojů uskutečňování našeho volebního programu. Základním kritériem pro rozhodování je jejich přínos účinnosti ekonomického rozvoje jako předpoklad rozvoje sociálního. Proto chceme současnou soustavu daní přebudovat dvěma směry.

První směr spočívá v selektivních dočasných úlevách podle jasných, jednotných pravidel, vylučujících byrokratickou zvlášť státních úředníků, které by podporovaly export a investice a omezovaly sklon zejména k prestižní a plýtvavé spotřebě. To zahrnuje i zákonem vymezenou podporu neziskovým organizacím, tedy těm, které veškerý svůj zisk znovu investují do původního předmětu své činnosti.

Druhý směr je založen na decentralizaci zvýšením podílu obcí a regionů na daňovém výnosu z jejich území, tedy na omezení podílu centra. Daně by přitom měly být vybírány podle místa působení dané firmy, nikoli podle sídla, v němž je tato firma evidována.

Trvale vyrovnaný rozpočet na úrovni centra s autonomií regionálních a místních rozpočtů při nejmenší nutné míře přerozdělování je perspektivní cíl ČSSD. Dočasný krátkodobý deficit rozpočtu může být účelově využit pouze na zmíněné záměry strukturální, zejména průmyslové politiky a investice do dopravní, energetické a

telekomunikační infrastruktury, nikoli na další spotřebu. Zrychlení a přeorientace ekonomického růstu na export, restrukturalizaci a modernizaci je pro nás životní záležitostí, nemáme-li dohánět členských zemí Evropské unie dalších 50 let. Toto zrychlení, vyvolané i aktivní hospodářskou politikou státu, je však také základním činitelem rozhojnění rozpočtových příjmů zvýšením daňového výnosu bez růstu daňových sazeb.

Úspora rozpočtových výdajů lze docílit především racionalizací výdajů na státní správu. Převod maxima objemu rozpočtových prostředků na co nejnižší stupeň samosprávy navíc omezí plýtvání prostředky daňových poplatníků, neboť zde lze počítat se zvýšením průhlednosti a tím i možností veřejné kontroly jednotlivých rozpočtových kapitol. Podíly na dosud centrálně přerozdělovaných rozpočtových příjmech tak doplní vlastní příjmy obcí a regionů, plynoucí významnou měrou z daně z příjmu v míře, dané výkonností ekonomiky obce či regionu. Posílení ekonomických kompetencí obcí a regionů lze dosáhnout i tím, že se rozšíří objem jejich majetku, včetně části akcií podniků, nacházejících se na jejich území.

III.1.6. Stabilita měny, boj proti inflaci a nezaměstnanosti

Plnou směnitelnost české koruny a postupné sblížení měnového kurzu s paritou kupní síly přijímá ČSSD za svůj náročný perspektivní cíl. Bez zvýšení výkonu české ekonomiky by ovšem plná směnitelnost mohla naši měnu ohrožovat. I vyspělé západní ekonomiky přistupovaly ke konvertibilitě své měny uvážlivě a po etapách.

Za současné situace je nutné uchovat daný kurz koruny s mírným rozšířením jeho rozpětí. Devalvace by sice krátkodobě pomohla našim vývozcům, oslabila by však tlak na zvýšení jejich produktivity a měla by nežádoucí inflační účinky. Předčasná, výkonem nepodložená revalvace naproti tomu může český export nepřiměřeně oslabit. Zhodnocení měny není myslitelné bez vysoké exportní výkonnosti, bez aktivního salda běžného účtu platební a zejména obchodní bilance.

ČSSD chce dosáhnout nízké míry inflace využitím standardních antimonopolních nástrojů, vytvářejících konkurenční prostředí, a především úsilím o vysoký růst produktu, využití kapacit a produktivity práce, předstihující růst reálných mezd. Vysoký růst produktu je také hlavním předpokladem zachování plné zaměstnanosti.

Nespatřujeme naši perspektivní ekonomickou výhodu v dosud levné pracovní síle. Vidíme ji naopak v kvalifikovaných pracovnících, motivovaných k aktivnímu příspěvku k prosperitě svého podniku. Od politiky levné práce chceme přecházet k podpoře kvalifikované práce. Je nezbytné, aby byla oceněna dobrá a zejména tvořivá práce, aby se místo spekulací a podvodů stávala základním zdrojem bohatství.

Za takových podmínek lze udržet dlouhodobý trend hospodářského růstu, který je pro tržní ekonomiku otázkou přežití a jehož podmínkou je opět růst koupěschopné poptávky. Odmítáme ale také zjednodušené představy, zužující rozvoj hospodářství pouze na hmotnou spotřebu. Dlouhodobý růst českého hospodářství bude daleko bohatší, rozvine se věda, kultura, školství a užívání volného času. Takový růst bude trvale udržitelný v ekologickém i ekonomickém smyslu slova.

III.2. Sociální politika

Každý z nás může někdy potřebovat pomoc druhých. Nahodilá dobročinnost nemůže nahradit jasně definovaný systém solidarity celé společnosti, jehož koncepce je základem sociální politiky ČSSD.

III.2.1. Rodina a děti

Jednou formou solidarity je solidarita s našimi dětmi. Pracujeme na nové legislativě, zdůrazňující zvýšenou ochranu dětí, usnadnění adopce a zlepšení podmínek pro mateřskou péči. Navrhujeme konkrétní opatření k řešení situace rodin s postiženými dětmi a osamělých rodičů s dětmi, zálohování výživného státem, když jeden z rodičů neplní své povinnosti. Omezíme negativní působení sdělovacích prostředků (násilí, pornografie) na děti. Podpoříme vytvoření příslušných institucí.

Vyplácení přídavků na děti podmiňujeme řádnou péčí o ně, odmítáme však současný adresný systém, který skrytě snižuje celkový objem vyplácených přídavků a zavádí drahé, administrativně náročné způsoby jejich sledování. Přídavek je nárokem dítěte na státní podporu, musí být valorizován úměrně ekonomickým možnostem státu a vývoji inflace.

V situaci snižující se porodnosti v naší zemi prosazujeme uznání spoluodpovědnosti státu za zdravý populační růst. Uvědomujeme si přitom, že jedním z nejtěžších problémů mladých manželství a rodin s malými dětmi je současná bytová krize.

Postavení dětí je spjato s postavením žen, které zlepšíme využitím osvědčených metod našich sesterských západoevropských stran. Jsou to: konkrétní opatření v oblasti rodičovského příspěvku, mateřské dovolené, zkrácené a pružné pracovní doby, usnadnění nástupu do zaměstnání po ukončení výchovy malých dětí i umožnění dřívějšího odchodu do důchodu v závislosti na počtu vychovaných dětí.

III.2.2. Zaměstnanci a zaměstnavatelé

Solidarita s občany v produktivním věku znamená především ochranu zájmů všech lidí práce, ať pracují fyzicky nebo duševně. K tomu je nutné přijmout nový Zákoník práce a zavést institut pracovních soudů.

Budeme vycházet z Evropské sociální charty a z obecně uznávaných zásad západoevropského sociálního zákonodárství. To se týká i kolektivního vyjednávání vyššího stupně a mechanismu tripartity. Široký a trvalý dialog sociálních partnerů je základní podmínkou sociálního smíru. Za hlavního mluvčího zaměstnanců považujeme nezávislé, samostatné odbory, které jsou pro výkon této funkce nejlépe vybaveny a jsou reálnou silou s mezinárodními vazbami.

Nezaměstnanosti budeme čelit nejen poskytováním podpor, ale především propracovaným systémem veřejně prospěšných prací a rekvalifikací. Zejména na regionální úrovni je nutné prosadit souběžně s útlumovými programy i programy rozvojové, zahrnující vytváření nových pracovních příležitostí.

Na sociální pomoci by se měly významně podílet i obce a regiony. Dávky musí být poskytovány způsobem, neponižujícím lidskou důstojnost a usnadňujícím návrat do poměrů, v nichž se občan bude moci o sebe postarat sám. Vítejme účast dobrovolných občanských sdružení působících v sociální oblasti. Za garanci před hmotnou a sociální nouzí považujeme zvyšování hranice životního minima a minimální mzdy, sledující pohyb reálných mezd.

III.2.3. Důchodci

Mimořádně důležitá je solidarita s našimi staršími spoluobčany v důchodovém věku. Egoistická společnost důchodce opomíjí, protože nedokáže prosadit své požadavky razantním nátlakem. Sociálně spravedlivá společnost jim věnuje zvláštní pozornost jako výraz úcty k jejich předchozí práci a zajišťuje jim klidné a důstojné stáří.

Sociální demokracie se zavazuje, že zajistí zásadní revizi zákona o důchodovém pojištění a zruší stávající prodloužení věku odchodu do důchodu. Dnes, kdy je průměrná délka života v českých zemích výrazně nižší, než ve srovnatelných zemích západní Evropy, kdy mnozí z nás umírají ještě před dosažením důchodové hranice, znamená prodloužení věku pro odchod do důchodu pokrytecké vzdávání se odpovědností státu za starší spoluobčany. Nelze opomenout ani příznivý vliv původní věkové hranice na snížení míry nezaměstnanosti.

Na životní minimum má právo každý pojištěnec, pro kterého je důchod jediným zdrojem příjmu. Je však nutné zvýšit podíl důchodu na původní hrubé mzdě natolik, aby člověk poctivě pracující celý život měl i v základním systému důchodového zabezpečení zajištěny důstojné životní podmínky. Starobní důchody mají povahu odložené spotřeby, kterou si občané zaplatili daněmi a pojistným. Připojištění má být věcí dobrovolného rozhodnutí a nikoli důsledkem ekonomického tlaku. Prosazujeme proto valorizaci starobních důchodů nejen plně podle vývoje spotřebních cen, ale i na základě vývoje reálných mezd, aby se neprohlubovala propast mezi ekonomickou situací důchodců a občanů v produktivním věku.

K financování starobních důchodů navrhujeme vytvoření Sociální pojišťovny, oddělené od státního rozpočtu a demokraticky spravované zástupci pojištěnců a zaměstnavatelů při garanci státu za zákonné nároky občanů, včetně příspěvku státu za pojištěnce, kteří dočasně nepobírají mzdu. Kromě prostředků získávaných z důchodového pojištění chceme jako původní kapitál do Sociální pojišťovny převést část dnešního jmění Fondu národního majetku, aby tato pojišťovna získala charakter standardního penzijního fondu, využívajícího v počátečním období své činnosti i část výnosů z privatizace. Současná vláda plánuje rozprodej podstatné části tohoto jmění, nežádka zahraničním subjektům. My naopak vycházíme z toho, že minulé penzijní fondy byly znárodněny komunistickým režimem. Nejsme přívrženci rozsáhlých restitucí, chceme však, aby se část státního majetku vrátila jako zdroj pro zlepšení ekonomické situace. Současně budeme prosazovat i efektivní vstup zaměstnavatelů do připojišťovacího systému tím, že příspěvky zaměstnavatele na připojištění jeho zaměstnanců budou součástí nákladů, nikoli hrazeny ze zisku firmy.

III.2.4 Zdravotně postižení

K formám solidarity patří i solidarita zdravých s nemocnými a invalidy. Právě ti ji potřebují nejvíce. Tato pomoc musí vést k jejich plnohodnotnému začlenění do společnosti. Současnou rozdílností této pomoci je nutné nahradit komplexním systémem zahrnujícím vzdělávání, rehabilitaci i celoživotní pracovní a společenskou integraci zdravotně postižených.

III.3. Kulturní politika

Kultura je stav jehož společnost dosáhla nejen v umění, ale i ve vzdělání, urbanistice, ekologii, krajinotvorbě a ustálených společenských tradicích. Je tedy tvořivou schopností zvládat budoucí svět. Kulturním podmínkám by měl být přikládán stejný význam jako ekonomickým a ekologickým. Každá vláda je v této věci odpovědná celé společnosti za zákony, jimiž národní kulturu chrání a podporuje.

Zásadní podmínkou rozvoje české kultury je ustavení vyšších územně samosprávných celků a změna daňových podmínek.

Povinností státu je podporovat rozvoj nekomerční a národní kultury, která není primárně ziskově orientovaná, kromě jiného především tzv. preferenčními zákony. Jsme pro ustavení veřejnoprávních fondů zřízených pro jednotlivé oblasti kultury a dotovaných systémem daní ze státního rozpočtu. Tyto fondy nebudou řízeny státními úředníky, ale spravovány zástupci profesních organizací. Tato péče musí být decentralizována, svěřena do pravomoci regionu a obcí. Součástí systému bude podpora místních kulturních institucí jako jsou knihovny, galerie, divadla a také občanské kulturní iniciativy. Uznáváme význam nadací, fondů a systému neziskových organizací při podpoře konkrétních kulturních událostí mimo rámec běžného provozu daných kulturních zařízení. Budeme prosazovat urychlení legislativních opatření pokud jde o podporu neziskových organizací, včetně jejich osvobození od daně z příjmu.

Jsme pro zachování duálního systému, kdy televizní a rozhlasové vysílání na nekomerčním principu umožňuje zprostředkovávat základní hodnoty naší národní kultury a trvale seznamovat s kulturou evropskou a světovou. Komerční televize, rozhlas a další média mohou být zákonem omežována pouze tam, kde by se jednalo o propagaci násilí, pornografie, drog a obecně jevů, které jsou v rozporu s ochranou lidských práv a svobod.

V oblasti umělého kulturního prostředí si uvědomujeme, že udržování a renovace památkových objektů znamená vysoké investiční náklady, zpravidla přesahující možnosti soukromých vlastníků. Chceme proto rozšířit a upřesnit seznam památkově chráněných objektů, dotovaných z celospolečenských i regionálních a místních zdrojů. Předměty kulturní a historické hodnoty musí být zachovány na českém území a chráněny před bezhlavým vývozem do zahraničí. To vše předpokládá i rozšíření kompetencí příslušných odborných institucí.

ČSSD prosazuje vstup do evropských struktur s jejich ekologickými, sociálními, ekonomickými a kulturními standardy.

III.4. Sport a tělovýchova

Vědomi si sociálního, ekonomického i politického významu tělovýchovy a sportu, považujeme za nezbytné vytvářet optimální podmínky pro tuto organickou součást života občanů v moderní společnosti. V návaznosti na obsah Evropské charty sportu, kterou přijaly orgány Rady Evropy, chceme v plné šíři podporovat finančně i organizačně na úrovni orgánů státní správy a samosprávy především aktivity realizované členy občanských sdružení, jako jsou ATJ, ČSTV, Sokol, DTJ, STSČ a další sportovní svazy a sdružení.

Legislativa i daňová soustava ignorovala rozdíl mezi podniky v pravém slova smyslu a organizacemi nucenými získávat prostředky ke krytí nákladů činnosti, jejímž účelem není dosažení zisku.

ČSSD podpoří legislativní změny, jež budou zárukou odpovídajícího ekonomického zabezpečení sportovní reprezentace státu a dalšího rozvoje mládežnického i výkonnostního sportu.

Dotační politiku státu a obce je nezbytné zaměřit i na údržbu a modernizaci stávajících tělovýchovných zařízení, resp. výstavbu nových sportovních objektů sloužících široké veřejnosti.

III.5. Ekologická politika

Ochrana životního prostředí není přepychem. Nepokládáme ji ani za pouhý důsledek ekonomické prosperity, ale za jeden z nezbytných předpokladů trvalého a vyváženého růstu kvality života. Hlásíme se k zásadám trvale udržitelného rozvoje, které chápeme především jako odpovědnost vůči budoucím generacím a jako naši povinnost předat jim životní prostředí v lepším stavu, než jsme je sami zdědili.

Zabráníme výprodeji našich přírodních zdrojů do zahraničí za nevýhodné ceny a s devastačními účinky vůči krajině. Základní nerostné zdroje by měly zůstat ve státním vlastnictví a měly by být dlouhodobě pronajímány za jasně stanovených podmínek jejich šetrného čerpání. Stát při podpoře životního prostředí musí podporovat technologie, které účinným způsobem minimalizují energetické a materiálové vstupy do výrobních procesů a zároveň snižují znečišťování životního prostředí.

Stejně šetrný přístup budeme prosazovat i v hospodaření se základním lesním fondem. Prosazujeme proto přijetí nového zákona o nerostných zdrojích a novelizaci nedávno přijatého zákona o lesích, kde by měla převážet mimoprodukční funkce lesa - krajinnotvorná, vodohospodářská, rekreační atd. - nad prostou těžbou dřeva.

Znečišťování přírodního prostředí chceme čelit na základě známých ekologických zásad. Ten, kdo znečišťuje životní prostředí musí hradit i škody, které nepostihují bezprostředně konkrétní osoby. Činnosti, jež s sebou nesou rizika pro životní prostředí v neúměrné míře musí být objektivně posouzeny a v nutných případech nebudou povolovány. Nikdy se nesnížíme k tomu, abychom zvláště v chráněných územích povolovali ještě větší devastaci, jak se to daří současné vládě.

Posílením inspekce životního prostředí zamezíme současnému obcházení zákona při dovozu odpadů. Postih za takovouto činnost bude zpřísněn, neboť v řadě případů jde o trestný čin obecného ohrožení.

Ochrana životního prostředí není otázkou výběru kolik za co, ale imperativem této doby. Nekupíme s naším majetkem, ale chceme chránit životní prostředí a přírodní zdroje pro své potomky. Zákony na ochranu životního prostředí západoevropských zemí jsou pro nás příkladem i z hlediska pravomocí státu při regulaci využívání přírodních zdrojů. V jejich duchu předložíme i systém ekologických daní, penalizujících ekologicky škodlivé technologie a naopak podporujících přechod k bezodpadovým technologiím, recyklaci odpadů a snižování energetické náročnosti. Při realizaci této politiky počítáme se spoluprací s nevládními ekologickými organizacemi. Chceme věnovat pozornost výchově občanů k uvědomělému a šetrnému vztahu vůči životnímu prostředí.

Podporujeme návrat kompetencí Ministerstvu životního prostředí (jde o pravomoci v územním plánování a stavebním řádu a státní správu lesního hospodářství). Zároveň budeme dbát na koordinaci činnosti orgánů ochrany životního prostředí s hygienickou službou, kde vzrůstajícími problémy jsou hlučnost v obytných zónách, znečištění ovzduší dopravou a kvalita potravin. Nedílnou součástí ekologické politiky je zajištění pravidelné a včasné informovanosti o stavu a vývoji životního prostředí.

III.6. ZDRAVOTNÍ POLITIKA

Zdravotnictví je jednou z oblastí, kde politika současné vlády selhala nejvýrazněji. V našem programu navazujeme na tradiční evropské hodnoty solidarity mezi generacemi a mezi zdravými a nemocnými.

Vycházíme z článku 31 Listiny základních práv a svobod a z dokumentu Světové zdravotnické organizace "Zdraví pro všechny do roku 2000", který je i pro naši republiku závazný. Rovnost občanů v právech na zdraví, státní garance za kvalitu péče o občany a solidarita jsou principy naší zdravotnické politiky.

Trváme na zákonem vymezené základní síti zdravotnických zařízení a bezúplatném převodu nemocnic na příslušné zřizovatele (města, regiony, stát). Nekoncepční, chaotická privatizace zdravotnických zařízení je jednou z příčin neúměrného růstu nákladů a úniku finančních prostředků mimo zdravotnictví. Za nejvhodnější způsob odstátnění považujeme bezúplatný převod lůžkových a velkých ambulancních zařízení na příslušné územně samosprávné celky a města při zachování možnosti privatizace činností v nich.

Prosazujeme jednotný výběr pojistného a zvýšení státního příspěvku na pojistné státem hrazených pojištěnců. Zachováme tradici evropského nekomerčního solidárního zdravotního pojištění, bez finanční spoluúčasti nemocného na nezbytných preventivních a léčebných úkonech.

Celý proces přestavby zdravotnictví musí hodnotit a upravovat rozsah zdravotní péče i ekonomickou náročnost moderní medicíny. Výchozím bodem od něhož se vše odvíjí, je stanovení rozsahu standardní péče. Na rozdíl od dnešní vlády považujeme výzkum, prevenci, rehabilitační a lázeňskou léčbu za nedílnou součást péče o zdraví.

Odstraníme současný byrokraticko-centralistický způsob řízení nemocnic. Podporujeme formu řízení nemocnic jako obecně prospěšných společností s účastí zástupců samosprávných orgánů ve správních a dozorčích radách.

Budeme prosazovat důslednou kontrolu kvality léků a regulaci jejich cen s podporou domácích výrobců kvalitních léčiv.

Trváme na přísné hygienické kontrole výrobků, služeb a provozů, na zavádění ušlechtilých paliv, čištění vod a odstraňování exhalací jako prevenci poškození zdraví občanů. Stejně tak se stát musí podílet na zodpovědnosti za prevenci a léčbu drogových závislostí a přenosných chorob.

Plně podporujeme v rámci našeho pojetí občanské společnosti sdružování zdravotníků do samosprávných profesních organizací. Jsme si plně vědomi, že vysoký standard léčebné péče stojí a padá s úrovní zdravotníků. Považujeme za svou povinnost poskytnout jim za jejich mimořádně odpovědnou a náročnou práci odpovídající společenské i ekonomické ohodnocení.

III.7. Školská politika

Vzdělávání je, a zůstane i v budoucnu významnou prioritou ČSSD. Stát se nemůže zříci zodpovědnosti za školskou a vzdělávací politiku, ani povinnosti ji řídit. Za významné role státu považujeme vytváření podmínek, které:

- zabezpečí úroveň vzdělávání a výchovy, jeho koncepčnost a nastolí professionalismus,
- zajistí rovné podmínky v přístupu ke vzdělávání pro všechny sociální skupiny,
- ochrání děti a mládež před nežádoucími vlivy.

Obsah i rozsah vzdělávání a způsob výchovy se musí trvale přizpůsobovat vývoji společnosti, novým poznatkům a potřebám. Škola je místem, kde lze preventivně nejučinněji ovlivňovat sociální nemoci společnosti (např. netoleranci, šikanu, promiskuitu, násilí, trestnou činnost i nevhodné působení médií na děti a mládež). O těchto otázkách nemohou subjektivně rozhodovat pouze ministerští úředníci. Řešení musí vycházet z názorů odborné i uživatelské veřejnosti.

Stát musí cestou veřejných rozpočtů zajišťovat vytváření a provozování přiměřené sítě vzdělávacích zařízení i jejich odpovídající dopravní dostupnost.

Formy státního a nestátního školství považujeme za rovnoprávné a opodstatněné. Stát si však musí ponechat rozhodující podíl vlastních zařízení. Má-li garantovat úroveň vzdělávání, musí důkladně vykonávat právo kontroly včetně následných opatření.

Podpoříme existenci malotřídních škol jako tradiční součásti naší školské soustavy všude tam, kde to umožňují místní podmínky. Za organickou součást školství považujeme i základní umělecké školy.

Odmítáme podceňování učňovského školství a chceme je začlenit pod ministerstvo školství. ČSSD se bude zasazovat o rovnoprávné financování učilišť, t.j. ze státního rozpočtu a nikoliv ze sociálního fondu.

Chceme dosáhnout toho, aby se stát daleko odpovědněji spolupodílel na využívání volného času dětí a mládeže. Školy musí mít ekonomické podmínky, aby žákům mohly nabízet uspokojování zájmů v řadě sportovních, uměleckých, jazykových a technických aktivit.

Požadujeme daleko významnější mzdové ohodnocení učitelského povolání, umožňující zvyšovat nároky na odpovědnost a kvalitu. To je jedna z podmínek zlepšování společenského postavení učitelů.

Vysoké školy a instituce základního i aplikovaného výzkumu by měly tvořit organicky se doplňující celek a stát by pro jejich činnost měl vytvářet podmínky, pokud možno srovnatelné se státy Evropské unie. Odmítáme školné, neboť vytváří sociální bariéru v přístupu ke vzdělání. Usilujeme o státní stipendia a garance půjček jednotlivým studentům na další výdaje bezprostředně související s vysokoškolským studiem. Podporujeme rozvoj samosprávy vysokých škol, akademické svobody a odmítáme snahy o návrat k direktivnímu řízení. Za jeden z nejdůležitějších úkolů považujeme posilování vědy a výzkumu na vysokých školách, které vede ke zkvalitnění úrovně vysokoškolského studia.

Mají-li mít občané ČR po vstupu do Evropské unie srovnatelné podmínky pro své budoucí pracovní i společenské uplatnění, musí být na novou situaci včas a dobře připraveni. Zde má nezastupitelný význam ucelená soustava celoživotního vzdělávání a především podpora snahy občanů celý život rozvíjet svou osobnost a své tvůrčí schopnosti.

III.8. Bytová politika

Cílem naší bytové politiky je překonání krize bytové výstavby, právní nejistoty, spekulací s bytovým fondem, potíží mladých lidí se zajištěním střechy nad hlavou, ohrožení bydlení starších občanů. Zabezpečení sociálního práva každého občana na důstojné bydlení určuje všechny naše kroky na tomto úseku.

K oživení bytové výstavby požadujeme její daňové zvýhodnění a zvýšení podílu státní spoluúčasti, včetně jejího zařazení mezi priority výdajů státního rozpočtu. Chceme uzákonit povinnost státu podílet se na zainvestování pozemků pro novou bytovou výstavbu a usnadnit přístup obcí k získání pozemků pro tyto účely. Slevy na daních budeme prosazovat pro všechny investory bytové výstavby, tj. družstva, obce i soukromé podnikatele. K podpoře výstavby a rekonstrukce rodinných domků přispěje zvýhodnění stavebního spoření a hypotečních úvěrů. Cílená individuální pomoc majitelům zdevastovaných domů zastaví jejich další chátrání.

Klíčové opatření spatřujeme ve vypracování dlouhodobého komplexního programu bytové výstavby ve spolupráci s představiteli místních samospráv, který bude vycházet z našich hospodářských možností a potřeb vyplývajících z demografického vývoje. Samosprávným orgánům se musí ze strany státu dostat všestranné materiální, metodické a legislativní podpory pro výstavbu a údržbu jejich bytového fondu, vázané však na podmínku, že jednotlivé obce zachovají v jeho rámci dostatečný počet sociálních bytů pro skupiny obyvatel s nižšími příjmy.

Současně připravujeme novelu zákona o vlastnictví bytů, který představuje nedomyšlený, legislativně pochybný a sociálně necitlivý akt, vyvolávající velké obavy zejména u starší generace. Občanům, kteří se nemohou stát majiteli bytů zajistíme ochranu a starším občanům zaručujeme, že zabráníme jejich nucenému vystěhování z míst, kde prožili svůj život. Prosazujeme zákon na ochranu nájemních vztahů, založený na vyvážené ochraně jak nájemníků bytů a drobných provozoven či ateliérů, tak pronajímatelů. K vymýcení korupce a spekulací přispěje soubor legislativních opatření, které zabezpečí ochranu bytového fondu, stanoví pravidla přidělování bytů ve veřejném zájmu a zabrání vysokým státním činitelům v jejich neregulérním nabývání. Bytové družstevnictví podporujeme nejen při výstavbě, ale i při bezprostředním hospodaření s bytovým fondem.

Odmítáme věcně nesprávné, sociálně necitlivé a soustavné zdražování nájemného a některých dalších plateb spojených s užíváním bytů, které je programem současné vlády. Usilujeme o to, abychom umožnili mladým rodinám získání bytů zvýhodněnými půjčkami z veřejných zdrojů, které budou splácet, jakmile dosáhnou dostatečných příjmů případně v určité části bytového fondu o regulaci a dotaci nájemného podle výše příjmu rodiny.

Funkční uspořádání, racionalizace a zvýšení účinnosti státní správy je předpokladem úspěšné bytové politiky. Činnost současného ministerstva hospodářství je spíše důkazem nekonceptčního přístupu. Za mimořádně významné považujeme zvýšení pravomocí orgánů místní správy a samosprávy v celé šíři bytové politiky. Odbory bytové politiky na úrovni samosprávy je třeba posílit kompetentními pracovníky. Jen tak se mohou stát zárukou proti spekulacím všeho druhu, které dnes umožňuje naprosto nedostatečná právní úprava.

Budeme podporovat vytváření fondů na výstavbu nových bytů v rámci rozpočtů obcí. Do těchto fondů doporučujeme zařadit podstatnou část prostředků získaných prodejem části stávajících bytů a účelově vázanou státní dotaci.

III.9. Demokratický právní stát

Za základní principy demokratického právního státu považujeme ústavní sebeomezení státu nezrušitelností a nezadatelností základních práv a svobod, dělbu mocí, parlamentní odpovědnost vlády, kontrolu ústavnosti zákonů, zákonnost státní správy, svobodnou soutěž politických stran, nezávislé a spravedlivé soudnictví, včetně Nejvyššího správního soudu.

Považujeme za nekončící úkol vytvářet a chránit podmínky a předpoklady spoluúčasti občanů na správě a kontrole veřejných záležitostí, cílů a plánů. Jde především o instituce, které občanskou angažovanost a odpovědnost umožňují - územní a profesní samosprávu, různorodé organizace občanské společnosti, celostátní a místní referenda, svobodné informační zdroje.

Nástroje přímé demokracie nepovažujeme za konkurenci zastupitelského systému, nýbrž za naplnění ústavního principu svrchovanosti občanů, který je v demokracii vůdčím principem. Vážným nesrovnalostem ve vztahu občanů a státní správy chceme čelit zřízením instituce ombudsmana - ochránce lidských práv.

V sociálně ekonomické oblasti budeme působit proti srůstání mocných soukromých zájmů se státními a samosprávnými orgány, proti vytváření stínových ohnisek politického vlivu, fakticky i právně odňatých úřední i

občanské kontrole. Jsme pro maximální veřejnost a zprůhlednění těchto vztahů, pro vyloučení jakéhokoli politicko-mocenského vlivu zájmových skupin, který nemá zákonné oprávnění.

Svoboda jedince a svobodná, vzájemně výhodná spolupráce občanů je naším cílem. Je to vize všeobecného rozvoje jedince, všeobecné možnosti duševního a morálního růstu i všeobecného porozumění společnosti a jejímu směřování. Politiku jako správu veřejných věcí považujeme za záležitost všech občanů, z privilegia stran "naplňovat" zastupitelství a vládu nevyvozujeme, že občané a občanská sdružení se mají držet stranou od politických problémů a rozhodnutí. Konání státu nesmí přerůstat v poručnickování vyvolených nebo v nadřazenost úřadů, což ve skutečnosti znamená degradaci určitých skupin na druhořadé občany.

S odmítáním nadvlády úřadů odmítáme však i jednorozměrnou a alibistickou kritiku státní správy jako neschopné a nehospodárné instituce, neboť za její stav je ústavně odpovědná vláda a její členové. Budeme usilovat o vybudování funkční, ústavě a lidským právům bezvýhradně věrné státní správy. Samosprávu a přenesení pravomocí z centra na obce a regiony pokládáme za podmínku kvalitní práce státní správy v demokratickém zřízení, založeném na principu svobody a vlády práva.

III. 10. Ochrana před kriminalitou

Odmítáme tvrzení, že nárůst kriminality, včetně kriminality ekonomické, je přirozenou daní za politickou demokracii. Usilujeme o zajištění účinné ochrany občanů, kteří dodržují zákony, usilujeme o omezení kriminality a jiných sociálně patologických jevů, zejména drogové závislosti. Chceme vytvořit pro práci policie a justičních orgánů takové podmínky, které umožní kriminalitu ofenzivně potlačovat. Proto chceme posílit výkonný charakter policejního aparátu zejména na okresní a místní úrovni. Na Ministerstvu vnitra chceme posílit činnost legislativní, analytickou, koncepční a kontrolní. Usilujeme o postupné sloučení sil státní a obecních policií s tím, že obce budou moci posílit vliv na činnost policie na svém území. Organizovanou kriminalitu považujeme za smrtelné nebezpečí pro tradiční principy demokracie. Proto se musí stát korupce, praní špinavých peněz a daňové úniky předmětem přísného postihu. Důrazně budeme prosazovat účinnou daňovou, celní a jinou správní kontrolu, přijetí zákonů bránících prorůstání zločineckých organizací do státních orgánů. Zvláštní pozornost budeme věnovat boji proti drogám a omezení prostituce.

Za nezbytné považujeme důrazně předcházet kriminalitě, zejména na místní úrovni ve spolupráci s veřejností. Neméně důležité je urychlení soudního řízení, zejména u obchodních soudů, kde zpožděné projednávání případů podporuje hospodářskou i obecnou kriminalitu. Budeme prosazovat podporu obětem zločinu. Usilujeme o rozšíření práva občanů při nutné obraně, spolehlivější ochranu svědků trestné činnosti, zvýšení trestního postihu zavrženíhodných trestných činů.

Budeme prosazovat zpřísnění podmínek výkonu trestu odnětí svobody a důsledné uplatňování pracovní povinnosti odsouzených. Ve větší míře je třeba aplikovat i alternativní tresty.

III.11. Branná politika

Uvědomujeme si, že za oblast obrany státu zodpovídají všechny resorty. Proto klademe důraz na strategickou koncepci obrany (s důrazem na teritoriální obranu), obnovení akceschopnosti armády České republiky a její budování jako efektivní obranné síly schopné začlenění do evropských bezpečnostních struktur. Podstatnou pozornost budeme věnovat civilní ochraně.

Chceme efektivně spotřebovávat možné finanční zdroje, budeme preferovat takový vojenský rozpočet, který bude odpovídat přijaté strategii obrany, budeme klást důraz na větší a přednostní využití domácí vědeckovýzkumné základny a českého průmyslu. Považujeme za nutné přijmout komplexní legislativu o obraně, hospodářské mobilizaci a státních hmotných rezervách. Je nezbytné upevňovat sociální jistoty vojáků, důrazně řešit personální otázky, odstraňovat šikanování v armádě, připravit novou moderní koncepci vojenského školství a výzkumu.

III.12. Zahraniční politika

Prvořadým úkolem české zahraniční politiky je obhajoba a prosazování životních zájmů občanů ČR. ČSSD si uvědomuje, že v procesu začleňování ČR se do stále více se integrujících evropských struktur vzrůstá význam zahraniční politiky a její propojenost s vnitropolitickým, hospodářským a sociálním vývojem v naší zemi. To klade zvýšené nároky na zahraniční politiku, včetně její profesionality a zajištění žádoucí informovanosti

veřejnosti. Naše zahraniční politika vychází z tradic a myšlenek světového a evropského sociálně demokratického hnutí, jehož je ČSSD nedílnou součástí. K hlavním principům hnutí, vyjádřených v rezolucích Socialistické internacionály, patří důsledné respektování lidských práv, která jsou zakotvena v konvencích Rady Evropy a v dokumentech OSN, zvláště v paktu o občanských a politických právech a u nás vládou velmi opomíjeném paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Jsme přesvědčeni, že je v zájmu ČR co nejdříve se stát členem Evropské unie, kterou chápeme nejen jako zónu volného obchodu, ale jako mnohorozměrné evropské společenství, sjednocované společnou sociální, ekologickou, zemědělskou, dopravní i zahraniční a bezpečnostní politikou. Nemáme obavy z postupné evropské integrace, naše zapojení do tohoto procesu umožňuje vyrovnávání životní úrovně občanů všech zemí unie a zajišťuje jejich kolektivní bezpečnost, sociální spravedlnost a přístup ke vzdělání a pracovním možnostem na území všech států Evropské unie. Ztotožňujeme se s principy Maastrichtské smlouvy, chceme podepsat její sociální kapitulu i ratifikovat Evropskou sociální chartu, což by našemu parlamentu znemožnilo přijmout antisociální zákony. Víáme, že v orgánech Evropské unie a ve vládách většiny členských států Evropské unie mají významný vliv sociálně demokratické strany, ČSSD se díky svému členství v Evropské sociálně demokratické straně bude podílet na vytváření Evropy míru a lidských práv, sociální spravedlnosti, zaměstnanosti a ekologické obnovy.

V klíčových otázkách zahraniční politiky, jakou je např. vstup do Evropské unie a NATO podporujeme demokratický princip referenda, stejně jako jsme na něm trvali před rozdělením Československa.

Přijetí zásady solidarity a všestranné regionální spolupráce v širším spektru států střední Evropy posílí naši bezpečnost, stabilitu a demokratický rozvoj celého regionu a zvýší též naši šanci na přijetí do Evropské unie. Příkladáme velký význam dobrým vztahům se všemi sousedními státy. Chceme především rozvíjet styky se Slovenskem, s nímž nás spojuje společná historie, společné zájmy a významné ekonomické vazby. Jsme přesvědčeni, že Smlouva o dobrém sousedství poskytuje solidní základ pro všechny možnosti přátelské spolupráce s Německem, včetně budování euroregionů, společných ekologických projektů, či výměny mládeže. Jednoznačně však odmítáme jakékoli zpochybňování výsledků druhé světové války a ožívování starých sporů minulosti.

ČSSD usiluje o členství ČR v Severoatlantické alianci. Vítá závěry studie NATO, podle níž není vstup nových členů podmíněn rozmístěním jaderných zbraní a cizích vojenských jednotek na jejich území, což odpovídá statutu např. Norska nebo Dánska. Přijetí podobného statutu po vstupu ČR do aliance by současně usnadnilo dohodu mezi NATO a Ruskem a Ukrajinou, která by významně přispěla k posílení celoevropské bezpečnosti, na jejíž stabilitě je závislá i bezpečnost ČR. Ze stejné motivace bude ČSSD prosazovat i členství ČR v Západoevropské unii, která by se postupně měla stát obrannou organizací Evropské unie. Zájmům ČR odpovídá i spolupráce NATO, Západoevropské unie a posílení Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě při hledání optimálních forem kolektivní bezpečnosti. Podporujeme účast ozbrojených sil ČR na mírových akcích schválených OSN. Podporujeme rovněž plány na posílení autority OSN a opatření přijímaná v jejím rámci k řešení konfliktu mezi bohatým Severem a chudým Jihem.

Odmítáme negativistické přístupy k Evropské unii, nacionalistické postoje i velikášské sklonky k poučování, které mohou vést jen k izolaci ČR. V dohledné době může menšímu státu ve střední Evropě zajistit bezpečnost, stabilitu a prosperitu jen účinná a cílevědomá zahraniční politika, která je schopná skloubit jeho zájmy se zájmy demokratické Evropy. Věříme, že po volbách roku 1996 se ČSSD bude moci na této politice spolupodílet a důstojně pokračovat ve více než stoleté tradici československé sociálně demokratické strany, na kterou jsme hrdí a jejíž základní principy jsou dnes plně zakotveny v politice států Evropské unie.

IV. Závěrem

Ve svém volebním programu se česká sociální demokracie hlásí k hodnotám poctivé práce, která jako jediná vytváří skutečné bohatství společnosti. Proto chceme oslovit dělníky, techniky, zemědělce, pracovníky ve službách, lékaře, učitele, umělce, vědce a podnikatele. Neoslovujeme podvodníky ani ty, kdo zbohatli zneužitím svých funkcí. Jim naopak v případě našeho volebního úspěchu hrozí postih. Nedopustíme, aby budoucnost naší země byla založena na podvodech a rozkrádání, na hledání zdrojů na úkor těch sociálních skupin, které se nemohou účinně bránit - nájemníků, mladých rodin, studentů, nemocných nebo důchodců. Jsme pro solidární společnost, jejímž cílem je prosperita pro všechny, v níž lidskost zvítězí nad sobectvím.